

Verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed, mede toegepast op echtgenoten en samenwoners

1. Inleiding

In deze bijdrage komt een aspect van de verkrijgende verjaring aan bod dat in de literatuur tot dusverre niet of nauwelijks aandacht heeft gekregen,¹ namelijk de verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed. De vraag is of een dergelijke verkrijgende verjaring mogelijk is, en wel zó, dat door een verkrijgende verjaring een aandeel in een goed ontstaat waardoor ook een gemeenschap van dat goed ontstaat. Indien dit mogelijk is, komt de vervolgvraag op in welke gevallen een dergelijke verkrijging denkbaar is, mede gelet op de rechtspraak van de Hoge Raad. Gemakshalve beperk ik mij in deze bijdrage tot de verkrijgende verjaring van onroerende zaken, met de kanttekening dat hetgeen voor onroerende zaken geldt in principe ook zal gelden voor andere goederen die door verkrijgende verjaring kunnen worden verkregen. In dit verband valt te denken aan roerende zaken, zoals inboedel. De bevindingen worden mede toegepast op echtgenoten en samenwoners. De vraag bestaat onder meer of bij (ongehuwd) samenwonenden die langdurig hebben samengewoond, sprake is van medebezit van een woning en/of inboedel, die leidt tot de verkrijgende verjaring van een aandeel in die zaken.

2. Verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed

2.1. Inleiding

De vraag of de verkrijgende verjaring van een aandeel in een registergoed mogelijk is, dient 'princiepelijk' bevestigend te worden beantwoord.² De regeling van de verkrijgende verjaring heeft immers betrekking op goederen;³ goederen zijn (eigendomsrechten op) zaken en (andere) vermogensrechten (art. 3:1 BW). Uit het Burgerlijk Wetboek⁴ en het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering⁵ en de rechtspraak van de Hoge Raad⁶ blijkt dat een gemeenschappelijke goed en een aandeel in een gemeenschappelijk goed twee verschillende, te onderscheiden soorten vermogensrechten van eigen aard zijn. Daaruit volgt dat een aandeel in een gemeenschappelijk goed een vermogensrecht is dat als zodanig door verjaring kan worden verkregen. Op een abstracter niveau is deze verkrijgende verjaring eveneens te begrijpen; ook de verkrijgende verjaring van beperkte rechten is mogelijk.⁷ Een voorbeeld: als twee personen zich gedurende langere tijd (al dan niet te goeder trouw) gedragen als mede-

Prof. mr. J.W.A. Biemans*

eigenaars van een zeilboot, terwijl slechts één van beide daarvan de rechthebbende is, kan de ander door verjaring een aandeel in de zeilboot verkrijgen.

Het is denkbaar dat ook bij een *bijzondere* gemeenschap als bedoeld in art. 3:189 lid 2 BW de verkrijgende verjaring van een aandeel in de gehele gemeenschap plaatsvindt (vgl. art. 3:191 lid 1 BW en art. 7:48 BW). Een voorbeeld is een

* Hoogleraar Burgerlijk recht en Notarieel recht, Universiteit Utrecht, vaste medewerker van het WPNR. (J.W.A.Biemans@uu.nl)

1. Vgl. o.a. P.C. van Es, *Verkrijging door verjaring* (Ars Aequi Cahiers), Nijmegen: Ars Aequi 2018 (hierna: Van Es 2018); Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013/536 e.v. (hoofdstuk 10); Pitlo/Reehuis & Heisterkamp, *Goederenrecht*, Deventer: Kluwer 2012, hoofdstuk 7.
2. Ook B. Hoops & J. van Anken, "Legaat van vruchtgebruik op huis en haard en verkrijging van het vruchtgebruik door verjaring" *FtV* 2018/41, p. 6-16, lijken hier impliciet van uit te gaan, maar onderbouwen dit niet nader.
3. Zie o.a. de bewoordingen van art. 3:99 en 3:105 BW en de plaats van de regeling in Boek 3 BW; T.M. Parl. Gesch. Boek 3, p. 409 en 425, M.v.A. II Parl. Gesch. Boek 3, p. 413; Van Es 2018, par. 3.3. Vgl. over de verkrijgende verjaring van vorderingen J.W.A. Biemans, 'Zeven vragen over de verkrijgende verjaring van vorderingen', *NTBR* 2007/3, p. 88-99; en Van Es 2018, par. 3.3.7.
4. Zie art. 3:166 e.v. BW, en het beschikken over een goed (art. 3:170 BW) en het beschikken over een aandeel in een goed (art. 3:175 BW) en de schakelbepaling van art. 3:96 BW.
5. Zie bijvoorbeeld de schakelbepaling van art. 437 Rv.
6. Zie bijvoorbeeld HR 30 maart 2001, *NJ* 2002/380 (LISV/X); HR 19 december 2008, *NJ* 2009/26 (A/Ontvanger).
7. Vgl. de rechtspraak over de verkrijgende verjaring van beperkte rechten, zoals het recht van erfdiensbaardheid: HR 3 mei 1996, *NJ* 1996/501 en HR 5 februari 2010, *NJ* 2010/294, en het recht van opstal: HR 10 oktober 2008, *NJ* 2009/1 (A/B). Vgl. voorts art. 3:106 BW.

nalatenschap met tien erfgenamen, waarbij een elfde persoon zich gedurende langere tijd (al dan niet te goeder trouw) gedraagt alsof hij eveneens erfgenaam is, terwijl de nalatenschap vanwege bijvoorbeeld langlopende procedures langere tijd onverdeeld blijft. Mede gelet op art. 3:190 lid 1 BW lijkt het minder voor de hand te liggen dat bij een dergelijke bijzondere gemeenschap de verkrijgende verjaring van een aandeel in (slechts) één of meer bepaalde tot de gemeenschap behorend goederen afzonderlijk plaatsvindt. Een dergelijke verkrijgende verjaring is echter niet ondenkbaar.⁸ Het onderstaande zal met name gaan over de gewone gemeenschap.

Van de verkrijgende verjaring van één aandeel in een gemeenschappelijk goed dient te worden onderscheiden de gezamenlijke verkrijging door verjaring van een goed door twee medebezitters, niet-eigenaren. Zij zullen na de verkrijgende verjaring gezamenlijk eigenaar zijn, en hebben daarmee niet alleen gezamenlijk het eigendomsrecht op de zaak, maar ook ieder voor zich een aandeel in het gemeenschappelijke goed verworven.⁹ Dat kan bijvoorbeeld gebeuren indien een schilderij door twee dieven wordt gestolen. Een ander geval doet zich voor bij een gemeenschappelijke onroerende zaak die door verkrijgende verjaring groter wordt, waar de gemeenschappelijke eigenaren gezamenlijk een aangrenzende strook verkrijgen krachtens verjaring. Het bezit van één van hen zal overigens in de regel voldoende zijn om toegerekend te worden aan de ander en de verkrijgende verjaring voor hen beiden te bewerkstelligen.¹⁰ Deze gevallen zullen zich ongetwijfeld in de rechtspraak hebben voorgedaan, zonder dat aan het aspect van de gemeenschap veel aandacht is besteed. Zij blijven hier verder buiten beschouwing.

In de literatuur is opgemerkt dat in de omschrijving van bezit als houden voor *zichzelf* besloten ligt dat er, behoudens medebezit, geen sprake kan zijn van meerdere bezitters.¹¹ Deze opmerking ziet op het geval dat het houden voor zichzelf betekent dat de bezitter de macht over het goed uitoefent, met uitsluiting van anderen. De bezitsverkrijging door de één gaat gepaard met het bezitsverlies door de ander (vgl. art. 3:117 lid 1 BW), zo wordt dit toegelicht. De opmerking dat in de omschrijving van bezit als houden voor *zichzelf* besloten ligt dat er, *behoudens medebezit*, geen sprake kan zijn van meerdere bezitters, is juist. Twee of meer medebezitters kunnen de macht over een goed gezamenlijk uitoefenen met uitsluiting van anderen, met als resultaat dat de bezitsverkrijging door deze medebezitters gepaard gaat met het bezitsverlies door de ander(en). Dit geval is in de alinea hiervoor beschreven.

De opmerking verdient ook nuancering, omdat het namelijk óók denkbaar is dat het medebezit weliswaar ziet op het goed, maar niet op het aandeel in het goed. Dat zal zich kunnen voordoen in het geval dat één medebezitter van een goed de eigenaar van dit goed is, en de andere medebezitter vóór het intreden van de verkrijgende verjaring daarvan (nog) geen (mede)eigenaar is. Het medebezit heeft betrekking op het goed als zodanig. Daarnaast hebben beide medebezitters het exclusieve bezit van een aandeel in een gemeenschappelijk goed. Immers, een deelgenoot is uiteindelijk de rechthebbende van zijn aandeel in een gemeenschappelijk goed, en tegelijkertijd een van de deelgenoten aan wie het gemeenschappelijke goed gezamenlijk toebehoort.

Omdat sprake is van een goed, moet ook bij de verkrijgende verjaring worden onderscheiden tussen het goed als zodanig en het aandeel daarin. Ten aanzien van de verkrijgende verjaring van het aandeel in het gemeenschappelijke goed geldt zonder meer dat in de omschrijving van bezit als houden voor *zichzelf* besloten ligt dat er geen sprake kan zijn van meerdere bezitters. Bij de verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed is logischerwijs tevens sprake van het medebezit van het goed als zodanig. De wijze waarop het medebezit wordt verkregen is door mede-inbezitneming van het goed (vgl. art. 3:112 BW). Het bezit van het aandeel in het goed wordt verkregen door inbezitneming. Zoals hieronder nader toegelicht kan de (mede)inbezitneming ook plaatsvinden met toestemming van de eigenaar, die daardoor van bezitter van het goed 'slechts' medebezitter van het goed en bezitter van een van beide aandelen in het goed wordt.

8. Onder andere op grond van een mede-inbezitneming van dat afzonderlijke goed door een derde met toestemming van de erfgenamen. Zie daarover hieronder par. 2.5.
9. Tenzij de eigenaren gehuwd zijn in gemeenschap van goederen, in welk geval de onroerende zaak in de huwelijksgemeenschap valt. Pas na ontbinding van de huwelijksgemeenschap zal sprake kunnen zijn van afzonderlijke aandelen in het gemeenschappelijke goed (vgl. art. 3:190-3:191 BW).
10. Vgl. art. 3:107 lid 3 BW (middellijk bezit), en Van Es 2018, p. 25. Indien sprake is van een huwelijksgemeenschap zal de verkrijging door één zonder meer de verkrijging door beide echtgenoten tot gevolg hebben.
11. Van Es 2018, p. 14, onder verwijzing naar Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013/106, en vgl. voorts Van Es 2018, p. 19: "... de machtsuitoefening door de inbezitnemer dient dusdanig te zijn dat zij het bezit van de oorspronkelijke bezitter te niet doet."

Het medebezit van degene die niet de eigenaar van het gemeenschappelijke goed is, gaat ten koste van het bezit van degene die de eigenaar is van het goed. Dat hoeft niet volledig te gebeuren, in de zin dat de nieuwe bezitter door verkrijgende verjaring de volledige eigendom verkrijgt ten koste van de eigenaar. Het is juist ook mogelijk dat het bezit van de derde bestaat náást dat van (samen met) de zittende eigenaar van het goed. De ‘alleengerechtigde’¹² van het goed verliest door deze verkrijgende verjaring één aandeel in het goed, en behoudt het andere aandeel. Het bezitsverlies heeft derhalve alleen op dat eerste aandeel betrekking.

Hieronder zal ik gemakshalve spreken over de verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed. Zoals hiervoor opgemerkt zal ik deze bijdrage toespitsen op de verkrijgende verjaring van één aandeel in (een eigendomsrecht op) een onroerende zaak. Indien wordt aangenomen dat de verkrijgende verjaring van één aandeel in een goed mogelijk is, is de vervolgvraag wanneer dit zich kan voordoen.

2.2. Verkrijgende verjaring ex art. 3:99 BW

De verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed kan ten eerste plaatsvinden op grond van art. 3:99 BW. Een recht op een aandeel in een gemeenschappelijk eigendomsrecht op een onroerende zaak wordt door een bezitter te goeder trouw verkregen door een onafgebroken bezit van tien jaren, zo volgt uit art. 3:99 BW. Dezelfde verjaringstermijn geldt voor de verkrijgende verjaring van aandelen in andere goederen die geen rechten op roerende zaken, niet-registergoederen en geen rechten aan toonder of order zijn. Uit de parlementaire geschiedenis volgt impliciet dat voor de verkrijgende verjaring van aandelen in rechten op roerende zaken, niet-registergoederen en rechten aan toonder of order de verjaringstermijn van drie jaren geldt, aangezien die verjaringstermijn ook wordt gehanteerd voor de verkrijging door verjaring van beperkte rechten op dergelijke goederen.¹³

Het bezit te goeder trouw van een aandeel in een onroerende zaak kan op dezelfde wijze ontstaan als het bezit te goeder trouw van de (gehele) onroerende zaak zelf of van een beperkt recht hierop. Het bezit te goeder trouw van een aandeel in een onroerende zaak kan bijvoorbeeld ontstaan, wanneer wordt gehandeld op grond van de overdracht van een aandeel in een gemeenschappelijk goed, welke overdracht (art. 3:84 lid 1 BW) achteraf mislukt blijkt te zijn, bijvoorbeeld omdat de in de openbare registers ingeschreven notariële leveringsakte authenticiteit mist¹⁴ of de notariële leveringsakte niet is ingeschreven in de openbare registers (art. 3:89

jo art. 3:96 BW) of de titel van de overdracht (koop, legaat) nietig blijkt te zijn of met terugwerkende kracht wordt vernietigd (art. 3:53 BW).¹⁵ Het kan gaan om de (beoogde) overdracht van hetzij een bestaand aandeel in een gemeenschappelijk goed, hetzij een nieuw aandeel in een goed, waardoor een gemeenschap zou ontstaan. Art. 3:96 BW ziet op beide gevallen.¹⁶ In de hiervoor genoemde gevallen zal veelal ook voldaan zijn aan het vereiste van de goede trouw op het moment van inbezitneming van het aandeel in het goed.

Een ander voorbeeld is de casus waarin erfgenamen A en B een nalatenschap aanvaardden op grond van een uiterste wilsbeschikking. De uiterste wilsbeschikking wordt na een langslpende procedure van meer dan 10 jaar nietig verklaard, omdat de erflater wilsonbekwaam is geweest op het moment van de uiterste wilsbeschikking (art. 3:34 BW). Hierdoor ‘herleeft’ een eerder gemaakte uiterste wilsbeschikking op grond waarvan één van de twee erfgenamen (A) met terugwerkende kracht geen erfgenaam en geen rechthebbenden van de goederen van de nalatenschap blijkt te zijn. Indien A en B gedurende de procedure het gezamenlijke bezit hebben gehad van de goederen van de nalatenschap en A wist niet en behoorde evenmin te weten van de wilsonbekwaamheid van de erflater, dan is verdedigbaar dat A als medebezitter te goeder trouw door verkrijgende verjaring samen met B de mederechthebbende is geworden van de goederen van de nalatenschap.¹⁷ Dit resultaat laat uiteraard onverlet een eventuele verbintenisrechtelijke verplichting om het aandeel in de verschillende goederen over te dragen aan de rechtmatige erfgenaam.

12. Vgl. M.v.A. II, Parl. Gesch. Boek 3, p. 399.

13. Zie T.M., Parl. Gesch. Boek 3, p. 409: “[De termijn van 10 jaren] geldt dus niet uitsluitend voor onroerende zaken, zelfs niet alleen voor registergoederen, maar voor alle rechten, die niet op roerende zaken rusten of rechten aan toonder zijn.”

14. Bijvoorbeeld door het ontbreken van de handtekening van de notaris, art. 43 lid 4 jo lid 6 Wna.

15. Bijvoorbeeld HR 5 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010: BK6588, NJ 2010/294 (X/Y); vgl. voorts Van Es 2018, par. 3.3.3, 3.3.4 en 3.3.6.

16. Zie M.v.A. II, Parl. Gesch. Boek 3, p. 399, waarin wordt opgemerkt dat de bepaling niet alleen betrekking heeft op de levering van een aandeel in een bestaande gemeenschap, maar ook geldt voor het geval dat een alleengerechtigde door overdracht van een aandeel in zijn goed de verkrijger tot medegerechtigde wil maken.

17. Ten aanzien van de inboedel en andere roerende zaken ligt dit moment mogelijk reeds na drie jaren.

2.3. Verkrijgende verjaring ex art. 3:105 BW en mede-inbezitneming op tegenspraak

De verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed kan zich ook voordoen op grond van art. 3:105 BW. De verjaringstermijn bedraagt 20 jaren (art. 3:314 jo art. 3:306 jo art. 3:105 BW). In dat geval zal zich eerder de vraag voordoen of sprake is van het ondubbelzinnige bezit van een aandeel in een gemeenschappelijk goed. Hiervoor is vereist dat de medebezitter pretendeert de mede-eigenaar van de onroerende zaak te zijn of, anders gezegd, zich krachtens de gemeenschappelijke eigendom van de onroerende zaak bevoegd acht om bepaalde handelingen te verrichten of een bepaalde toestand te laten voortduren.¹⁸ De verkrijgende verjaring van een aandeel in een gemeenschappelijk goed houdt hier het midden tussen de verkrijgende verjaring van eigendom en de verkrijgende verjaring van een beperkt recht.

Mede-eigendom en medebezit lijken veel op eigendom en bezit. De pretentie van een eigenaar of bezitter verschilt in de kern niet van een mede-eigenaar of medebezitter. Ik verwijs naar de gevallen hiervoor genoemd in par. 2.1, derde alinea: de verkrijgende verjaring van een goed kan ook plaatsvinden door twee of meer medebezitters, die vervolgens gezamenlijk eigenaar worden. Het maakt in dit soort gevallen niet uit of sprake is van één bezitter of van twee of meer medebezitters; de handelingen die het bezit vormen of de verkrijgende verjaring constitueren zijn in essentie dezelfde.

Het is echter moeilijker te begrijpen hoe een alleengerechtigde door het medebezit van de ander een aandeel in zijn goed kan verliezen en deelgenoot wordt, indien het medebezit door de niet-rechthebbende (en dus ook de daarop volgende verkrijgende verjaring) op *tegenspraak* van de alleengerechtigde heeft plaatsgevonden. Een dergelijke verkrijgende verjaring van een aandeel lijkt dan meer op de verkrijgende verjaring van een beperkt recht die op tegenspraak plaatsvindt. Uit de rechtspraak¹⁹ blijkt dat het niet eenvoudig is om buiten de gevallen hiervoor genoemd in paragraaf 2.2, tweede en derde alinea (en buiten de hieronder te bespreken mogelijkheid van (mede)inbezitneming met toestemming van de eigenaar²⁰) het ondubbelzinnige bezit van een recht van erfdiensbaarheid, erfpacht, opstal of vruchtgebruik aan te nemen.²¹ Op vergelijkbare wijze zal het lastig zijn om het ondubbelzinnige medebezit van het goed en het daarmee gepaarde gaande bezit van het aandeel in dat goed vast te stellen. Dezelfde handelingen kunnen immers gegrond zijn op huur of op het toegestane gebruik van de onroerende zaak door de eigenaar krachtens hun onderlinge rechtsver-

houding, waardoor slechts sprake is van houderschap, of kunnen gegrond zijn op een beperkt recht dat de beperkt gerechtigde het medegebruik geeft van de onroerende zaak, zoals het recht van erfdiensbaarheid (maar niet het recht van opstal, erfpacht of vruchtgebruik, omdat deze beperkte gerechtigden in beginsel het exclusieve gebruik van de onroerende zaak hebben in tegenstelling tot deelgenoten). Wil sprake zijn van bezit, dan zal de ander de onroerende zaak op zodanige wijze (mede) in bezit moeten hebben genomen, dat dit ten koste is gegaan van het exclusieve bezit van de ander.

2.4. 'Medebezit' nader bekeken

Indien een beroep wordt gedaan op verkrijgende verjaring ex art. 3:105 BW zal het bewijs van het medebezit belangrijker zijn dan bij verkrijgende verjaring ex art. 3:99 BW.

Op een meer abstract niveau kan het medebezit bij gemeenschap op drie verschillende manieren blijken. Ten *eerste* kan de medebezitter handelingen verrichten ten aanzien van het goed als zodanig, bijvoorbeeld door het goed te gebruiken (art. 3:169 BW), ten aanzien van het goed beheers- en/of beschikkingshandelingen te verrichten (art. 3:170 BW) en/of procedures te voeren ten behoeve van de gemeenschap (art. 3:171 BW). Ten *tweede* kan de medebezitter handelingen verrichten die betrekking hebben op zijn aandeel in het gemeenschappelijke goed (art. 3:175 BW, vgl. art. 3:190-3:191 BW). Hij kan delen in de vruchten en andere voordelen die het gemeenschappelijke goed oplevert en bijdragen tot de uitgaven die voortvloeien uit handelingen die ten behoeve van de gemeenschap zijn verricht (art. 3:172 BW). Hij kan ook de verdeling van de gemeenschap vorderen of (met de andere 'deelgenoot') die verdeling uitsluiten (art. 3:178 e.v. BW).

18. Vgl. HR 3 mei 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2060, NJ 1996/501; Van Es 2018, par. 3.3.3.

19. HR 3 mei 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2060, NJ 1996/501; en HR 10 oktober 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD7601, NJ 2009/1.

20. HR 9 september 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ5989, NJ 2012/312 (Muller q.q./Hoogheemraadschap).

21. Zie nader Van Es 2018, par. 3.3.3, 3.3.4 en 3.3.6; alsmede L.P.W. van Vliet, 'Verjaring en erfdiensbaarheid', NTBR 2004/5, nr. 38, p. 206-225; en L. van Egteren, 'Inbezitneming van beperkte zakelijke genotsrechten - Is verkrijging door extinctieve verjaring (ex art. 3:105 BW) van nimmer gevestigde beperkte zakelijke genotsrechten in de praktijk mogelijk?', MvV 2018/3, p. 77-86.

Ten *derde* kan de medebezitter handelingen verrichten die typisch zijn voor de handelingen die deelgenoten in hun onderlinge rechtsverhouding verrichten, zoals het aangaan van een beheersregeling (art. 3:168 BW) of het afleggen van rekening en verantwoording (art. 3:173 BW).²²

Op een concreter niveau wijst de combinatie van de volgende handelingen eerder in de richting van medebezit dan op (bijvoorbeeld) huur, bruikleen of erfdienstbaarheid. Denk aan: het volledig en onbepaald gebruiken van de gehele onroerende zaak; het beheren van en beschikken over het goed, waaronder het verbouwen van de onroerende zaak ('het geheel of gedeeltelijk wijzigen van de inrichting of gedaante van de onroerende zaak') en het vervangen van sloten; het delen in de vruchten, zoals het innen van eventuele huuropbrengsten, en het genieten van andere voordelen; het bijdragen in de kosten van het goed, zoals het betalen van een opstalverzekering, de gemeentelijke belastingen, het onderhoud van de woning, waaronder alle herstellingen en het verhelpen van alle gebreken (ongeacht de grootte hiervan), en het aflossen van de hypothecaire geldlening; en het onderling afleggen van rekening en verantwoording.²³ Het gezamenlijk gebruiken van het volledige goed zal de mogelijkheid van het bezit van een recht van erfdienstbaarheid uitsluiten, aangezien een dergelijk recht slechts aanspraak geeft op het gebruik van een gedeelte van de onroerende zaak. Het volledige betalen van de kosten van de onroerende zaak zal de mogelijkheid van huur of bruikleen uitsluiten, aangezien bij huur en bruikleen dergelijke kosten in de regel niet voor rekening van de huurder of bruiklenner komen (vgl. bijvoorbeeld art. 7:217 BW).

2.5. Verkrijgende verjaring ex art. 3:105 BW en mede-inbezitneming met toestemming

Zoals hiervoor opgemerkt zal het niet eenvoudig zijn om het medebezit aan te tonen, in het geval dat sprake is van een verkrijgende verjaring van een aandeel in een onroerende zaak die op *tegenspraak* plaatsvindt.

Uit het arrest Muller q.q./Hoogheemraadschap²⁴ blijkt echter dat de verkrijgende verjaring ex art. 3:105 BW ook kan plaatsvinden op grond van de inbezitneming van de onroerende zaak *met toestemming* van de eigenaar. De Hoge Raad oordeelde dat er "zich gevallen kunnen voordoen dat de koper krachtens de rechtsverhouding met de verkoper jegens deze gerechtigd is, vooruitlopend op de levering van het verkochte, zich over het verkochte daarover de feitelijke macht te verschaffen en deze op een zodanige wijze uit te oefenen dat naar de in het verkeer geldende op-

vattingen de koper moet worden beschouwd als bezitter van het verkochte." In de zaak die leidde tot dit arrest kon het bezit worden gebaseerd "op de omstandigheden dat de [derde] zich in alle opzichten en ook naar buiten toe ging gedragen als rechthebbende op het perceel, zulks deed met instemming van de [eigenaar] in afwachting van de levering en met het in de koopovereenkomst genoemde doel van de koop, te weten het uitvoeren van het plan tot verbetering van de waterbeheersing." In de literatuur is kritiek geuit op de mogelijkheid van een inbezitneming met toestemming van de eigenaar, hetgeen neerkomt op de verschaffing van het bezit aan de derde. De Hoge Raad heeft deze mogelijkheid echter bevestigd in het arrest Park Oud-Wassenaar.²⁵

De 'inbezitneming met toestemming' (of 'bezitsverschaffing') kan worden toegepast op het medebezit en de verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed. Vertaald betekent het dat zich gevallen kunnen voordoen dat een ander krachtens zijn rechtsverhouding met de alleen gerechtigde jegens deze gerechtigd is zich over de onroerende zaak de feitelijke macht te verschaffen en deze macht dan op een zodanige wijze uit te oefenen dat naar de in het verkeer

22. Vgl. Van Es 2018, p.24: "... bij de pretentie van een recht van vruchtgebruik en erfpacht [komt] méér [...] kijken dan bij de pretentie van eigendom. Zo zal een bezitter van een recht van erfpacht in beginsel jaarlijks een canon moeten betalen, en zo zal een geslaagd beroep op bezit van vruchtgebruik gepaard moeten gaan met het doen toekomen aan de bloot-eigenaar van een jaarlijkse opgave als bedoeld in art. 3:205 lid 4 BW."

23. Ook de afwezigheid van een betalingsverplichting van de medebezitter jegens de 'alleengerechtigde' voor het gebruik en het genot van de onroerende zaak wijst op het ontbreken van huur. Het ontbreken van de betaling van schadevergoeding voor eventuele door de medebezitter aangebrachte wijzigingen en/of veroorzaakte schade wijst op het ontbreken van erfdienstbaarheid, huur of bruikleen.

24. HR 9 september 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ5989, NJ 2012/312 (Muller q.q./Hoogheemraadschap). Zie over dit arrest o.a. J.C. van Straaten, 'Economische eigendom – bezit – verjaring – overdrachtsbelasting (I) en (II)', WPNR 2011, afl. 6908 en WPNR 2011, afl. 1. 6909; J. Bossers-Cnossen & B.M.E.M. Schols, 'De ene economie is de andere niet? Van verjaring tot overdrachtsbelasting', FBN 2011/64; J.E. Jansen, 'Bezitsverschaffing naast levering van registergoederen?', NTBR 2012/4, p. 8-20; Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013/127; J.E. Jansen, 'Drie uitspraken over erfpacht, inbezitneming en art. 3:106 BW', MvV 2015, afl. 9, p. 256; en J.W.A. Biemans, 'Overdracht van economische eigendom en verkrijgende verjaring' Vastgoedrecht 2016/3, p. 61-64. Anders, in een interessante casus: Hof Den Bosch 24 mei 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:2033, NJF 2016/296 (tussenarrest) en vgl. Hof Den Bosch 28 maart 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:1348 (eindarrest) en HR 9 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2068 (deels art. 81RO), waar het aspect van verkrijgende verjaring en economische eigendom als zodanig niet meer aan bod is gekomen.

25. HR 7 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1268, NJ 2017/304 (Park Oud Wassenaar).

geldende opvattingen de derde moet worden beschouwd als medebezitter van de onroerende zaak. Op grond hiervan gaat de derde zich in alle opzichten en ook naar buiten toe gedragen als de mede-rechthebbende op het perceel, zulks met instemming van de alleengerechtigde. Deze wijze van mede-inbezitneming is aanzienlijk gemakkelijker te construeren dan de mede-inbezitneming op tegenspraak. De mede-inbezitneming met toestemming kan ook plaatsvinden indien tussen de alleengerechtigde en de derde een bepaalde (benoemde) rechtsverhouding bestaat. In de zaak Muller q.q./Hoogheemraadschap was sprake van een koopovereenkomst waar de levering nog moest plaatsvinden. Dat aspect is niet doorslaggevend voor de Hoge Raad. Beslissend is of de derde krachtens de rechtsverhouding met de eigenaar gerechtigd is zich over het verkochte de feitelijke macht te verschaffen en deze op een zodanige wijze uit te oefenen dat naar de in het verkeer geldende opvattingen de derde moet worden beschouwd als bezitter van de onroerende zaak. Op grond van een dergelijke rechtsverhouding kan ook medebezit worden aangenomen. In deze gevallen zal geen sprake zijn van een rechtsvordering tot opheffing van een onrechtmatige toestand (art. 3:314 lid 1 BW), maar van een rechtsvordering strekkende tot beëindiging van het bezit van een niet-rechthebbende (art. 3:314 lid 2 BW).

Het voorgaande toegepast op een casus leidt tot het volgende voorbeeld. Echtgenoten zijn buiten gemeenschap van goederen getrouwd. De man werkt, de vrouw verzorgt de kinderen. De echtelijke woning staat op haar naam.²⁶ De man heeft de woning gefinancierd, is de lening aangegaan bij de bank, lost de hypothecaire lening af, heeft de opstalverzekering afgesloten en betaald, laat het kleine en grote onderhoud verrichten, laat soms de sloten vervangen, gebruikt de overwaarde van de woning bij de financiering van zijn onderneming en gedraagt zich in alle opzichten als mede-eigenaar van de woning. Het is verdedigbaar dat de man de woning in medebezit heeft genomen met toestemming van de vrouw, omdat hij krachtens hun rechtsverhouding jegens haar gerechtigd was zich over de echtelijke woning de feitelijke macht te verschaffen en deze op een zodanige wijze uit te oefenen dat naar de in het verkeer geldende opvattingen de man moet worden beschouwd als de medebezitter van de echtelijke woning. Of een dergelijk bezit tijdens huwelijk leidt tot verkrijgende verjaring, wordt hieronder besproken (par. 3). Net als bij het voorbeeld in de laatste alinea van par. 2.2 geldt ook hier dat de goederenrechtelijke uitkomst niet in de pas hoeft te lopen met eventuele verbintenissenrechtelijke aanspraken tussen de echtgenoten.²⁷

2.6. Einde van de gemeenschap (vgl. art. 3:106 BW)

Ten slotte zal zich ook het omgekeerde geval voordoen, namelijk dat door het bezit door één persoon een einde komt aan een gemeenschap. Wanneer de verjaring van de rechtsvordering van een beperkt gerechtigde tegen de hoofdgerechtigde tot opheffing van een met het beperkte recht strijdige toestand wordt voltooid, gaat het beperkte recht teniet, voor zover de uitoefening daarvan door die toestand is belet (art. 3:106 BW). De bepaling leent zich voor analogische toepassing op het gemeenschappelijke goed: wanneer de verjaring van de rechtsvordering van een deelgenoot tegen de andere deelgenoot tot opheffing van een met de gemeenschap strijdige toestand wordt voltooid, gaat de gemeenschap of (bij verschillende deelgenoten alleen) het (desbetreffende) aandeel daarin teniet, voor zover de uitoefening daarvan door die toestand is belet. Indien een van beide deelgenoten zich lang genoeg gedraagt als alleengerechtigde, kan het aandeel van de andere deelgenoot door verkrijgende verjaring tenietgaan. Hiervan kan aldus sprake zijn indien een deelgenoot de andere deelgenoot bijvoorbeeld niet meer toelaat op het perceel.²⁸ Een ander voorbeeld is een nalatenschap waarbij een erfgenaam nimmer komt opdagen en/of zich pas na twintig jaar meldt, terwijl de andere erfgenamen (het aandeel in) (de goederen van) de nalatenschap met uitsluiting van deze persoon in hun bezit hebben gehad.

3. De echtelijke woning en inboedel en gehuwden

3.1. Inleiding

De vraag of sprake is van medebezit van een onroerende zaak die leidt tot de verkrijgende verjaring van een aandeel in die zaak, is alleen aan de orde als sprake is van langdurig bezitsverlies aan de kant van de alleengerechtigde (meer dan twintig jaar, art. 3:314 jo 3:306 BW, of meer dan tien jaar, art. 3:99 BW). De verkrijgende verjaring ex art. 3:105 BW zal zich met name kunnen voordoen binnen het huwelijk (of het geregistreerd partnerschap²⁹), indien de echtgenoten buiten gemeenschap van goederen zijn gehuwd en één van hen eigenaar van de echte-

26. Vgl. HR 2 april 1976, NJ 1976/450 (Modehuis Nolly I).

27. Bijvoorbeeld, het op naam van de vrouw zetten van de woning kan zijn gebeurd uit hoofde van een natuurlijke verbintenis van de man jegens de vrouw.

28. Vgl. M.v.A. II, Parl. Gesch. Boek 3, p. 421.

29. Onder het huwelijk wordt hierna mede verstaan het geregistreerd partnerschap (vgl. art. 1:80b BW).

lijke woning is.³⁰ Hetgeen is opgemerkt ten aanzien van de woning geldt uiteraard ook ten aanzien van de inboedel. Om in deze gevallen de verkrijgende verjaring aan te nemen, lijkt op het eerst gezicht onwenselijk, maar dat hoeft niet zo te zijn. Bijvoorbeeld, echtgenoten zijn in koude uitsluiting gehuwd. De man werkt én heeft de echtelijke woning op zijn naam staan. De vrouw heeft de kinderen verzorgd. Nadat de kinderen het huis uit zijn, laat de man het huwelijk ontbinden na een hiertoe gedaan verzoek tot echtscheiding. De vrouw blijft met lege handen achter. De verkrijgende verjaring zou hier een onbillijkheid kunnen corrigeren, indien de vrouw wordt aangemerkt als de medebezitter (en door verkrijgende verjaring, medegerechtigde) van de woning en de inboedel.

3.2. Art. 3:321 BW

Gaat het om gehuwden, dan bepaalt art. 3:321 lid 1 onder a BW echter dat een grond voor verlenging van de verjaring bestaat tussen niet van tafel en bed gescheiden echtgenoten (en vgl. art. 3:321 lid 1 onder g BW voor geregistreerde partners).³¹ De bepaling is in de parlementaire geschiedenis slechts toegelicht onder verwijzing naar art. 2025 Oud BW.³² De wetgever heeft niet gewild dat de verjaring tijdens het huwelijk (althans vóór een eventuele scheiding van tafel en bed) zou kunnen *aflopen*, omdat dit de goede verstandhouding tussen de echtgenoten in gevaar zou kunnen brengen, zo schrijft Sieburgh, onder verwijzing naar oudere Franse literatuur.³³ De regel is aldus (kennelijk) bedoeld om te vermijden dat echtgenoten tegen elkaar moeten procederen (ook al is dat niet verboden) en op die manier de harmonie van hun huwelijk in het gedrang brengen.³⁴ Uit de rechtspraak volgt dat de rechter de verlengingsgrond ambtshalve kan toepassen.³⁵

Het ligt voor de hand dat art. 3:321 BW ook geldt voor een rechtsvordering uit hoofde van art. 3:314 BW, en daarmee de verkrijgende verjaring op grond van art. 3:105 BW tussen echtgenoten tijdens het huwelijks (althans vóór een eventuele scheiding van tafel en bed) verhindert.³⁶ De bepaling bevestigt in zoverre dat de verkrijgende verjaring door een echtgenoot ten koste van de ander niet uitgesloten is, aangezien de bedoelde wettelijke bepaling dit verhindert. Het is door art. 3:321 BW onmogelijk dat één der echtgenoten ten koste van de andere echtgenoot krachtens verjaring (een aandeel in) een goed verkrijgt op grond van art. 3:105 BW. Vanwege art. 3:104 BW geldt in beginsel hetzelfde voor een verkrijgende verjaring op grond van art. 3:99 BW.³⁷

De verkrijgende verjaring wordt niet geschorst³⁸ op basis van andere familiale banden. Bij een

kind dat een vordering wil instellen jegens zijn ouders, zal verkrijgende verjaring in de praktijk echter worden gedwarsboemd door de dubbelzinnigheid van het bezit en/of door het feit dat sprake is van houderschap van het kind vanwege het ouderlijk gezag van de ouders.³⁹ Ten aanzien van de verkrijgende verjaring tussen echtgenoten kunnen vergelijkbare argumenten worden gehanteerd,⁴⁰ maar door de mogelijkheid van mede-inbezitting door de ene echtgenoot met toestemming van de andere echtgenoot, zoals hiervoor uiteengezet, kan dat echter anders liggen.

3.3. Alsnog verkrijgende verjaring ex art. 3:321 jo art. 3:320 BW

Met art. 3:321 BW is echter niet alles gezegd. Art. 3:320 BW bepaalt namelijk dat wanneer een verjaringstermijn zou aflopen tijdens het bestaan van een verlengingsgrond of binnen zes maanden na het verdwijnen van een zodanige grond, de termijn voortloopt totdat zes maanden na het verdwijnen van die grond zijn verstreken. Deze termijn wordt door sommige schrijvers te kort geacht.⁴¹ Concreet houdt deze bepaling in dat

30. Of, een ander voorbeeld onder het huidige huwelijksvermogensrecht: indien een van de echtgenoten eigenaar van de woning was voor het aangaan van het huwelijk (art. 1:94 BW)

31. Zie over deze bepaling o.a. Asser/Sieburgh 6-II 2017/428-430. Art. 2253 Belgische Burgerlijk Wetboek kent een vergelijkbare bepaling. Zie daarover J. van de Voorde, *De verkrijgende verjaring. De nalatenschap van Rome heroverwogen*, Antwerpen 2017 (hierna: Van de Voorde 2017), nr. 1703 e.v.

32. Zie T.M., *Parl. Gesch. Boek 3*, p. 938.

33. Zie Asser/Sieburgh 6-II 2017/428. Vgl. voorts Asser/Kolkman & Salomons 1-II* 2016/520.

34. Vgl. Van de Voorde 2017, nr. 1704.

35. Zie HR 4 mei 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV6769, *NJ* 2016/197 (Huisman q.q./A).

36. Vgl. Asser/Sieburgh 6-II 2017/391 en 430.

37. Zie over art. 3:104 BW nader Van Es 2018, par. 3.6.1. In de regel zal het vereiste van de goede trouw aan een verkrijgende verjaring ex art. 3:99 BW tussen echtgenoten in de weg staan. Het is evenwel niet uitgesloten dat één der echtgenoten te goeder trouw het medebezit heeft van goederen die aan de andere echtgenoot toebehooren. Daarvan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn in het (theoretische) geval dat de desbetreffende echtgenote te goeder trouw meende dat (nog) sprake was van een huwelijk en/of een (algehele) gemeenschap van goederen tussen de echtgenoten, terwijl dat (achteraf) niet het geval blijkt te zijn.

38. Schorsing (in tegenstelling tot verlenging), zoals ook gold onder het oude BW. Zie Asser/Sieburgh 6-II 2017/428, met verdere verwijzingen.

39. Vgl. voor het Belgisch recht, Van de Voorde 2017, nr. 1705.

40. Van de Voorde 2017, nr. 1705. Van de Voorde lijkt overigens de verkrijgende verjaring van het *gehele* goed door ene echtgenoot ten koste van de andere echtgenoot op het oog te hebben, hetgeen inderdaad een andere conclusie zou rechtvaardigen. Hij gaat als zodanig niet in op de verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed.

41. Zie Asser/Sieburgh 6-II 2017/428, met verdere literatuurverwijzingen.

zes maanden na de ontbinding van het huwelijk, bijvoorbeeld door overlijden of echtscheiding (vgl. art. 1:99 BW), de verjaringstermijn op grond van art. 3:314 BW of art. 3:99 BW alsnog verstreken kan zijn, en, indien daarvoor reeds meer dan twintig jaren dan wel drie of tien jaren verstreken zijn, de verkrijgende verjaring op grond van art. 3:105 BW respectievelijk art. 3:99 BW alsnog plaatsvindt. Uit de rechtspraak volgt dat de toepassing van een objectieve verjaringstermijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar kan zijn.⁴² Zoals hiervoor uiteengezet bestaan echter juist ook gevallen waarin de verkrijgende verjaring eerder billijk zou zijn dan in strijd met de redelijkheid en billijkheid. Indien sprake is geweest van medebezit gedurende meer dan twintig jaren tijdens het huwelijk kan op grond van art. 3:321 jo art. 3:320 BW de verkrijgende verjaring alsnog zes maanden na de ontbinding van het huwelijk plaatsvinden.

4. De ‘echtelijke’ woning en inboedel van (ongehuwd) samenwoners (en gevolgen voor het samenlevingscontract)

4.1. Inleiding

In de literatuur en rechtspraak over samenwoners staan met name verbintenisrechtelijke aanspraken centraal, zoals vergoedingsrechten.⁴³ Dat neemt niet weg dat zich ook bij (ongehuwd) samenwoners die langdurig hebben samengewoond de vraag kan voordoen of sprake is van medebezit van een woning en/of inboedel, die leidt tot de verkrijgende verjaring van een aandeel in die zaken. Dat geldt niet alleen in het geval dat de samenwoners, na ruim twintig jaar te hebben samengewoond, besluiten om uit elkaar te gaan en een situatie ontstaat die vergelijkbaar is met het hiervoor beschreven geval,⁴⁴ maar ook in het geval dat de alleengerechtigde overlijdt en geen uiterste wilsbeschikking heeft gemaakt waarin hij de ‘echtelijke’ woning nalaat aan zijn partner. Indien er kinderen zijn, zullen zij de woning erven en kan de langstlevende samenwoner daarin blijven, maar in andere gevallen zal de familie van de alleengerechtigde de erfgenaam zijn. In dat geval bestaat de mogelijkheid dat de langstlevende samenwoner de woning na zes maanden na het overlijden van haar partner dient te verlaten (art. 4:28 e.v. BW) omdat de familieleden van de overledene de erfgenamen zijn (art. 4:10 onder b, c of d BW).

4.2. Overeenkomstige toepassing van art. 3:321 BW?

Art. 3:321 BW is niet van toepassing op samenwoners. De verkrijgende verjaring op grond van art. 3:105 BW van de mede-eigendom van de woning en de inboedel van de samenwoners is daardoor ook *tijdens* het samenwonen denkbaar, in plaats van (pas) na zes maanden na afloop

van het samenwonen, indien sprake is van medebezit. Het is de vraag of art. 3:321 BW zich voor overeenkomstige toepassing leent.

In de lagere rechtspraak heeft de rechtbank Gelderland geoordeeld dat hoewel art. 3:321 BW (én art. 3:320 BW) niet rechtstreeks van toepassing zijn op ongehuwd samenwoners, deze bepaling ook in het te beoordelen geval van partijen van (overeenkomstige) toepassing behoorde te zijn.⁴⁵ Het is de vraag of deze beslissing het geldende recht weergeeft. In de literatuur wordt namelijk aangenomen dat de opsomming van art. 3:321 BW limitatief is, niet alleen omwille van de rechtszekerheid als zodanig, maar ook omdat “de voltooiing van de verjaring tot zakenrechtelijke gevolgen [kan] leiden.”⁴⁶

42. Zie o.a. HR 20 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1492, NJ 2014/335. Vgl. Asser/Sieburgh 6-II 2017/430 en 380a.

43. Zie bijvoorbeeld W.M. Schrama, ‘Scenario’s voor het relatierecht: van ‘alles blijft bij oude’ via een hink-stap-sprong naar wetgeving voor alle samenleefrelaties’, WPNR 2018/7220 (hierna: Schrama 2018); A. Autar & W.M. Schrama, Compendium Samenwonen, Den Haag: Sdu 2017, hoofdstuk 10 (hierna: Leonhard-Strien & Oirbans 2017); Asser/Kolkman & Salomons 1-II*2016; en W. Schrama, M.V. Antokolskaia & G.C.A.M. Ruitenbergh, Familierecht. Een introductie, Den Haag: Boom Juridisch 2018, hoofdstuk 9 (hierna: Schrama 2018), met verdere vindplaatsen. Zie over goederenrechtelijke aspecten o.a. Schrama 2018, par. 9.8.2.

44. Vgl. A.N. Labohm, ‘Samenlevers met en zonder contract’, EB 2011/70.

45. Zie Rb. Gelderland 21 oktober 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:8198. Vgl. Asser/Kolkman & Salomons 1-II*2016/572.

46. Zie Asser/Sieburgh 6-II 2017/430. Ook in het Belgisch recht is art. 2253 Belgisch BW niet van toepassing op feitelijke samenwoners (in tegenstelling tot wettelijke samenwoners). Volgens Van de Voorde is een vergelijkbare wettelijke schorsingsregel ten behoeve van feitelijke samenwoners om verschillende redenen ook niet wenselijk, omdat – kort samengevat – feitelijke samenwonen niet een goed gedefinieerd begrip is en feitelijke samenwonen een “instabiele verhouding” is in vergelijking met het huwelijk en de ‘wettelijke’ samenwoning, die ik hier buiten beschouwing laat. Zie Van de Voorde 2017, nr. 1716 en 1717.

Naar Nederlands recht zou een beroep op de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid uitkomst kunnen bieden.⁴⁷ Dat geeft de rechter de mogelijkheid om maatwerk te bieden. Een andere mogelijkheid is meer aandacht van de wetgever voor samenwoners, waarbij de uitbreiding van de gronden genoemd in art. 3:321 BW geregeld zouden kunnen worden, en wellicht de gehele regeling (inclusief art. 3:320 BW) heroverwogen zou kunnen worden.⁴⁸

5. Contractuele regeling in samenlevingscontract of huwelijkse voorwaarden?

Volgens Van de Voorde kunnen feitelijke samenwoners – naar Belgisch recht – *overeenkomen* dat de verjaringen die tussen hen bestaan, worden geschorst, en voor welke periode.⁴⁹ Vertaald naar het Nederlands recht: indien de verlengingsgrond van art. 3:321 BW zich niet voor overeenkomstige toepassing leent, zouden samenwoners op vergelijkbare wijze in een samenlevingscontract kunnen overeenkomen dat de verjaring wordt *gestuit* (niet: verlengd) voor de periode van het samenwonen, en eventueel ook voor de periode ná de beëindiging van het samenwonen. Die stuiting kan bijvoorbeeld gebeuren door een uitdrukkelijke erkenning (art. 3:318 BW) van de vordering van de ander uit hoofde van diens eigendomsrecht.⁵⁰ Dezelfde mogelijkheid zou bestaan voor echtgenoten die de verjaring *na het einde van het* (meer dan twintigjarige) *huwelijk* (althans na een eventuele scheiding van tafel en bed) willen stuiten, gelet op de korte termijn van zes maanden na afloop van de verlengingsgrond (art. 3:320 BW).⁵¹

6. Afsluiting

In deze bijdrage ben ik ingegaan op de verkrijgende verjaring van een bestaand of nieuw aandeel in een gemeenschappelijk goed. Die verkrijgende verjaring kan plaatsvinden op grond van art. 3:99 BW, bijvoorbeeld indien de overdracht van het aandeel een gebrek vertoont.

De verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed op *tegenspraak* van een aandeel zal moeilijk te bewijzen zijn, vanwege het vereiste van ondubbelzinnig bezit. Uit de rechtspraak van de Hoge Raad blijkt dat inbezitneming ook mogelijk is zonder tegenspraak van de eigenaar en met diens toestemming. Dat opent de weg naar de verkrijgende verjaring van een aandeel in een goed door mede-inbezitneming van dat goed door de derde, met toestemming van de alleengerechtigde op grond van art. 3:105 BW. Deze mogelijkheid zal zich met name voordoen als kort gezegd twee of meer personen tegelijkertijd langdurige dezelfde zaak onder zich houden, terwijl slechts één van hen de eigenaar is. Dit roept onder andere de vraag op of verkrijgende

verjaring tussen echtgenote en/of samenwoners mogelijk is.

Verkrijgende verjaring tijdens het huwelijk tussen echtgenoten zal in beginsel niet plaatsvinden vanwege art. 3:321 BW dat de verjaring verlengt tot zes maanden na het einde van het huwelijk. De bepaling bevestigt in zoverre dat de verkrijgende verjaring tussen echtgenoten denkbaar is. Verkrijgende verjaring zal alsnog kunnen plaatsvinden zes maanden na het einde van het huwelijk en (in uitzonderlijke gevallen) op grond van art. 3:99 BW. Het is niet ondenkbaar dat met name een van de twee samenwoners met succes een beroep op de verkrijgende verjaring kan doen. Art. 3:321 BW is hierop in beginsel niet van toepassing.

47. Vgl. Leonhard-Strien & Oirbans 2017, p. 367; B. Breederveld, 'Samenwoners, vergoedingsrechten en verjaring', FJR 2015/41.

48. Vgl. Schrama 2018, par. 4, die voor samenwoners (onder 5) een regeling van verlenging van de verjaringstermijnen (vergelijkbaar aan art. 3:321 onder a BW) noemt.

49. Van de Voorde 2017, nr. 1706.

50. Vgl. Asser/Sieburgh 2017 6-II 2017/426. In dat geval zal sprake zijn van houderschap, waardoor in beginsel geen nieuwe verjaringstermijn begint te lopen, omdat geen sprake (meer) is van bezit. Zie. Van Es 2018, par. 3.6.1; en HR 17 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BO1763, NJ 2011/291.

51. Afstand (bij voorbaat) in de huwelijkse voorwaarden of in het samenlevingscontract is geen optie. Indien de verkrijgende verjaring is getreden, kan daarvan geen afstand meer worden gedaan. Zie M.v.A. II, Parl. Gesch. Boek 3, p. 414-415. Zie voorts art. 3:322 lid 3 BW, dat bepaalt dat men geen afstand kan doen van de bevrijdende verjaring voordat deze is voltooid. Vgl. daarover Asser/Sieburgh 2017 6-II 2017/394.